

پیشنهاداتی برای اقدامات ایمن در برگزاری مراسم عید قربان

در شرایط شیوع COVID19

تاریخ گزارش: ۱۳۹۹/۰۵/۰۶

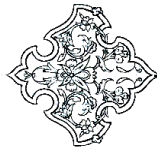

مرکز مطالعات و
برنامه‌ریزی شهرستان

پیشنهاداتی برای اقدامات ایمن در برگزاری
مراسم عید قربان

این سند برداشتی از گزارش علمی سازمان بهداشت جهانی با عنوان Safe Eid al Adha practices in the context of COVID-19 است که در ۲۵ ژوئیه ۲۰۲۰ منتشر شده است. این گزارش صرفاً جهت آگاهی و بهره‌برداری مدیریت شهری کلانشهر تهران تهیه و تنظیم شده است؛ لذا از مخاطبین درخواست می‌شود به منظور استفاده دقیق‌تر از این گزارش به متن اصلی مراجعه فرمایند. این نوشته تا زمان انتشار نهایی توسط مرکز پیش‌نویس محسوب می‌گردد.

ترجمه: امین هادیزاده، علیرضا نوری، زهره دودانگه (۱۳۹۹/۰۵/۰۶)

بازبینی: علیرضا نوری، رضا بصیری مژده‌ی (۱۳۹۹/۰۵/۰۷)

سخن نخست

شیوع بیماری COVID-19 بر بسیاری از جنبه های زندگی روزمره افراد موثر بوده است که شامل اقدامات روزمره شغلی، اداری، مالی و همچنین اقدامات آئینی و عبادی جمعی ایشان نیز می باشد.

عید قربان یکی از اعیاد بزرگ دینی مسلمین جهان است و از نظر اعتقادی و عبادی از ارزش و فضیلت خاصی برخوردار است. اعمال این عید شامل قربانی نمودن و دستگیری از مستمندان و همچنین نماز عید قربان در شرایط شیوع COVID-19 هر یک نیازمند در نظر گرفتن تمهیداتی خاص است تا از انتقال بیماری پیشگیری گردد و اعمال مزبور در سلامت و ایمنی انجام پذیرد.

مستندی که سازمان بهداشت جهانی در این خصوص تهیه و تنظیم نموده، در زمره محدود مستنداتی می باشد که در این حوزه تهیه و تنظیم شده است و می تواند راهنمایی برای اقدامات اجرایی در این حوزه باشد.

با توجه به اقدامات شهرداری تهران در این عید سعید، این مستند جهت برداشت و استفاده مدیریت شهری ترجمه شده است و تاکید می گردد به رغم تلاش جهت ترجمه صحیح، چنانچه بناست اقدامی جدی بر اساس این مستند صورت پذیرد لازم است به دو نکته دقیقا توجه گردد:

الف) قوانین و توصیه های ملی، خصوصا ستاد ملی مبارزه با ویروس کرونا از هر حیث بر این مستند و مستندات دیگر بین المللی ارجحیت و اولویت دارد.

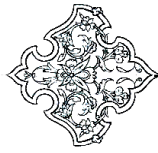
ب) برای استفاده از این مستند در کاربریهای حساس و اجرایی توصیه می گردد بخش مربوطه در متن اصلی نیز مورد مطالعه قرار گیرد. در پایان تاکید می شود با توجه به مأموریت مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران در ارتقاء جایگاه شهر تهران در سطح ملی و بین المللی، این نیز در کنار سایر گزارش های تهیه شده توسط مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران بر روی پایگاه الکترونیکی مرکز جهت استفاده مدیریت شهری تهران قرار گرفته است و سایر فارسی زبانان در اقصی نقاط دنیا نیز می توانند از آن ها استفاده کنند.

محمد حسین بوچانی

رئیس مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران

جهت دسترسی به صفحه بارگذاری این گزارشها می توانید کد روبرو را اسکن یا بر روی آن کلیک کنید.

پیشینه

عید قربان^۱ عیدی [از اعیاد مسلمین] است که مشخصه آن گردهمایی‌های اجتماعی و مذهبی است و خانواده‌ها و دوستان مذهبی می‌توانند در این گردهمایی‌ها به هم بپیوندند تا در کنار هم [نماز بخوانند]، دعا کنند و خیرات دهند، این خیرات به ویژه به شکل گوشت قربانی است.^۲

ویروس COVID-19 در درجه اول با سرایت از طریق ترشحات بزاق و قطرات تنفسی از انسانی به انسان دیگر شیوع می‌یابد، این ترشحات زمانی که یک فرد مبتلا سرفه و عطسه می‌کند، صحبت می‌کند یا می‌خواند، تولید می‌شوند. همچنین، ابتلا زمانی می‌تواند رخ دهد که افراد سطوح آلوده را لمس کنند و سپس پیش از تمیز کردن دست‌هایشان به چشم‌ها و بینی یا دهان‌شان دست بزنند.^۳ همچنین شواهدی درباره انتقال COVID-19 در رابطه میان انسان- حیوان وجود دارد. شواهد کنونی نشان می‌دهد که انسان مبتلا به SARS-CoV-2 می‌تواند سایر پستانداران مانند سگ و گربه و مینک (راسو) پرورشی را مبتلا کند. با وجود این هنوز روشن نیست که آیا در مقابل، این پستانداران مبتلا نیز ریسک قابل توجهی را در زمینه انتقال به انسان‌ها ایجاد می‌کنند یا خیر.^۴ با این همه، سایر بیماری‌های جانوری مربوط به حیوانات هستند و به شیوع بیماری انجامیده‌اند.^۵

کشورهای متعددی اقدامات فاصله‌گذاری فیزیکی و اجتماعی را اجرا کرده‌اند، با این هدف که با کاهش تعامل میان افراد انتقال را متوقف کنند؛ از نمونه این اقدامات می‌توان به بستن [یا محدود کردن تردد در] مساجد، نظارت بر گردهمایی‌های عمومی و اعمال محدودیت‌های دیگر بر فعالیت و حرکت و گردهمایی‌ها اشاره کرد. این اقدامات مکانیزم‌های بنیادی کنترل هستند تا گسترش بیماری‌های عفونی، به ویژه عفونت‌های تنفسی، را که به گردهمایی‌های بزرگ مردمی مربوط است، کنترل کنند. این اقدامات به تدریج در اکثر کشورهایی که ویروس تحت کنترل درآمده، در حال کاهش است؛ اما متعاقباً، در برخی موقعیت‌ها مشاهده شده که نمونه‌های مبتلا افزایش یافته‌اند.^۶ افزایش تعداد نمونه‌های مبتلا به COVID-19 با فعالیت‌های ماه رمضان امسال همراه و موازی بود، به ویژه به هنگام دیدارهای خانوادگی، نمازهای جماعت و گردهمایی‌هایی که در سراسر کشورهای منطقه شرق مدیترانه دیده شده است.

در عید قربان، گردهمایی‌های اجتماعی و مذهبی و ذبح حیوانات محوریت دارند. بنابراین، اقدامات پیشگیرانه، همچون راهبردهای ارتباط ریسک و مشارکت اجتماعی (RCCE) که به افراد، خانواده‌ها، اجتماعات محلی و دولت‌ها معطوف است، لازم است تا پیام‌های رفتاری ترویج شوند و اقدامات کلیدی برای پیشگیری و به حداقل رسانیدن گسترش بیماری مورد تشویق قرار گیرند.

^۱ «عید الأضحی یا عید نحر» در عربی، که با عنوان عید قربان نیز شناخته می‌شود.

^۲ مسلمانان سراسر جهان به هنگام عید قربان یک حیوان - یک بز، گوسفند، گاو یا شتر- را ذبح می‌کنند.

^۳ سازمان بهداشت جهانی در ۹ ژوئیه ۲۰۲۰ سندی را با عنوان «انتقال SARS-CoV-2: پیشنهاداتی برای اقدامات احتیاطی پیشگیری از عفونت» منتشر کرده است. این سند در مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران ترجمه شده و به زودی منتشر خواهد شد. نسخه اصلی این سند در لینک زیر در دسترس است:

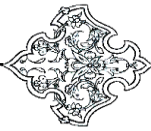
<https://www.who.int/publications/i/item/modes-of-transmission-of-virus-causing-covid-19-implications-for-ipc-precaution-recommendations>

^۴ سازمان بهداشت جهانی. اخبار شیوع بیماری که آرشو آن برحسب نوع بیماری در این لینک در دسترس است:

<https://www.who.int/csr/don/archive/disease/en/>

^۵ سازمان بهداشت جهانی، داشبورد بیماری کروناویروس (COVID-19):

<https://covid19.who.int/>

هدف

این سند توصیه‌هایی را در زمینه بهداشت عمومی، برای اعمال اجتماعی و مذهبی و گردهمایی‌ها در طول عید قربان، ارائه می‌دهد که می‌توانند در کلیه زمینه‌ها و شرایط کشورهای مختلف به کار بسته شوند.

تصمیم‌گیری آگاهانه درباره برگزاری گردهمایی‌های اجتماعی و مذهبی

لغو گردهمایی‌های اجتماعی و [یا حتی] مذهبی باید به طور جدی مورد توجه [و ارزیابی] قرار گیرد. [در این خصوص] سازمان بهداشت جهانی پیشنهاد می‌کند که هرگونه تصمیمی مبنی بر محدود کردن، تعدیل کردن، به تأخیر انداختن، یا ادامه دادن یک گردهمایی انبوه، باید بر اساس به کارگیری یک ارزیابی ریسک انجام شود، و روندها، ظرفیت‌ها و منابع کنونی اپیدمیولوژیکی را در نظر بگیرد.⁶ این تصمیمات باید بخشی از یک رویکرد جامع [همانند مصوبات و تصمیمات ستاد ملی مبارزه با ویروس کرونا] باشد که مقامات ملی برای مقابله با پاندمی آن را در دستور کار خویش قرار داده‌اند.

در صورت لغو گردهمایی‌های اجتماعی و مذهبی، گزینه‌های جایگزین مجازی مانند استفاده از تلویزیون، رادیو و رسانه‌های دیجیتالی اجتماعی می‌توانند در صورت امکان، جایگزین گردند. اگر مجالس عید قربان مجاز به برگزاری باشند، اقدامات لازم برای کاهش خطر انتقال COVID-19 از جمله موارد ذکر شده در زیر، می‌بایست اجرا گردد.

علاوه بر این، یک استراتژی قوی در خصوص ارتباطات ریسک و تعامل با جامعه⁷ (RCCE) برای توضیح دلایل و علت‌ها برای مردم باید صورت گیرد و به موازات آن دستورالعمل‌های واضح برای پیروی از سیاست‌های ملی یا اقدامات پیرامون عید قربان نیز باید ارائه گردد.

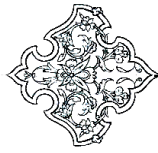
این استراتژی همچنین باید شامل تعامل فعالانه با اجتماعات از طریق اتخاذ رویکردهای متناسب و نوآورانه و همراه با اطلاع‌رسانی فعال در خصوص اهمیت حفظ فاصله فیزیکی و رعایت اصول بهداشتی در طول مدت این همه‌گیری، با استفاده از بسترهای مختلف رسانه‌ای باشد.

⁶ سازمان بهداشت جهانی، ملاحظات و پیشنهادات عملی برای رهبران مذهبی و اجتماعات اعتقادی در زمینه COVID-19 - نشر، ابزار ارزیابی ریسک، درخت

تصمیم، ۲۰۲۰.

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance-publications>

⁷ Risk Communication and Community Engagement

ملاحظات کلی

توصیه‌هایی در خصوص فاصله فیزیکی

- با حفظ دقیق فاصله حداقل ۱ متر بین افراد در همه زمان‌ها، فاصله فیزیکی را رعایت کنید.
- در صورت عدم امکان رعایت فاصله فیزیکی [که عموماً امکان حصول آن وجود ندارد]، استفاده از ماسک توصیه می‌شود. رعایت نکات مهم در خصوص نحوه پوشیدن، برداشتن و دور انداختن ماسک‌ها و نیز رعایت بهداشت دست بعد از برداشتن ماسک بسیار مهم است.
- آداب فرهنگی و مذهبی به منظور ارتباط بین افراد که از تماس فیزیکی استفاده نمی‌شود، مانند دست و سر تکان دادن یا قرار دادن دست روی قلب به کار برده شود.
- تشکیل اجتماعات در مکان‌های عمومی مانند بازارها، مغازه‌ها و مساجد که به نوعی با مراسم عید مرتبط می‌باشد، را ممنوع کنید. [در غیر اینصورت] اگر [تشکیل این تجمعات] مجاز می‌باشد، می‌بایست مکانیسمی به منظور تنظیم چنین فعالیتهایی و جلوگیری از تجمع افراد ایجاد شود.
- گردهمایی‌های اجتماعی، اعم از عمومی و خصوصی را محدود کنید و برای کاهش انتقال ویروس، مردم را تشویق به استفاده از فناوری‌های مجازی برای ملاقات و تبریک گفتن عید نمایید.
- برای جلوگیری از تجمع گسترده مردم در ایام عید، مکانهای تفریحی به ویژه اماکن سرپوشیده می‌بایست به طور خاص تحت تدابیر بهداشتی قرار گیرند.

توصیه‌هایی در خصوص گروه‌های پرخطر

- از افرادی که ناخوش احوال اند و یا هرگونه علائمی از COVID-19 دارند، مصرانه بخواهید که از حضور در مناسبت‌ها خودداری کنند و راهنماهای ملی در خصوص نحوه پیگیری و مدیریت موارد مشکوک COVID-19 مورد استفاده قرار گیرد.
- از افراد ۶۰ ساله و بالاتر و هر کسی که به نوعی تحت درمان بیماری‌هایی (مانند دیابت، فشار خون بالا، بیماری قلبی، بیماری مزمن ریه، بیماری مغزی، عروق مزمن کلیه، سرکوب کننده سیستم ایمنی و سرطان) قرار دارد، مصرانه بخواهید با توجه به احتمال مبتلا شدن به COVID-19 از نوع شدید و یا حتی خطر مرگ، در اجتماعات و گردهمایی‌ها شرکت نکنند.

اقدامات مقابله ای در خصوص تجمعات

اقدامات زیر باید برای هر تجمع که در ایام عید قربان انجام می پذیرد از جمله برگزاری نماز، وعده های غذایی جمعی یا صرف غذای نذری اعمال شود:

محل برگزاری نماز

- در صورت امکان مراسم را در فضای باز برگزار کنید. در غیر این صورت، از تهویه مناسب و تامین جریان هوا اطمینان حاصل کنید.
- تا حد امکان مدت زمان مراسم را کوتاه کنید تا میزان مواجهه احتمالی بین افراد محدود شود.
- برگزاری مراسم محدودتر با شرکت کنندگان کمتر، به جای میزبانی مراسم های بزرگ، در اولویت قرار گیرد.
- فاصله فیزیکی در بین شرکت کنندگان، چه هنگام نشستن و ایستادن، از طریق ایجاد و اختصاص مکان های ثابت در هنگام نماز و نیز وضو گرفتن در سرویس بهداشتی عمومی، و همچنین در مناطقی که مخصوص نگهداری کفش است، را ایجاد نمایید.
- تعداد و جریان افرادی را که به مصلی ها و سایر مکانهای عبادتی وارد می شوند، [در مراسم] شرکت می کنند و [از محل برگزاری مراسم] خارج می شوند، را تعدیل کنید تا از فاصله ی ایمن در هر زمان اطمینان حاصل شود.
- اقداماتی را به انجام رسانید که چنانچه فردی بیمار را در محل برگزاری مراسم شناسایی نمودید امکان تشخیص و دنبال نمودن ارتباطات [میان او و سایر افراد حاضر] فراهم باشد.

تشویق به رعایت بهداشت

- اطمینان حاصل کنید که امکانات شستشوی دست ها با صابون و آب و محلول حاوی الکل (حداقل ۷۰٪ الکل) در ورودی و داخل مساجد به اندازه کافی وجود دارد.
- اطمینان حاصل شود که دستمال کاغذی و یا یک بار مصرف و سطل های درب دار در دسترس می باشد و همچنین دفع زباله به صورت ایمن صورت پذیرد.
- [افراد] ترغیب گردند تا به جای استفاده از فرش سجاده نماز شخصی همراه داشته باشند.
- توصیه ها در خصوص فاصله گذاری اجتماعی، بهداشت دست، آداب تنفسی و پیام های کلی کلی در مورد پیشگیری از COVID-19 را در قالبهای بصری [همچون پوستر، تبلیغات محیطی و ...] فراهم نمایید.
- به طور منظم فضاها، محوطه ها و ساختمانهای عبادتگاهی [همچون مساجد، حسینیه ها و تکایا] را تمیز کنید:
 - تمیز کردن منظم مکانهایی را که افراد قبل [، حین و] بعد از هر رویداد در آن تجمع می کنند، به وسیله مواد شوینده و ضد عفونی کننده را اجباری نمایید.
 - محل و تأسیسات را تمیز نگه دارید و بهداشت عمومی را حفظ کنید.

- به طور منظم اشیائی که زیاد لمس می شوند همچون دستگیره های درب ، کلیدهای برق کوچک و نرده های پله ها را با مواد شوینده و ضد عفونی کننده تمیز کنید.

ارتباط انسان- حیوان و [نکاتی در خصوص] ذبح قربانی

منبع ویروس SARS-CoV-2 هنوز مشخص نشده است. دانستن اینکه کدام گونه حیوانات مستعد ابتلا به ویروس هستند ، در کشف مخازن بالقوه حیوانات برای کاهش انتقال و شیوع آینده در آینده حائز اهمیت است. مطابق رویه های ایمنی رایج کار با گوشت ، کشورها باید اقدامات سختگیرانه ای را در خصوص فروش و ذبح حیوانات و توزیع گوشت [و اجرای دقیق] مقررات ملی ایمنی و بهداشت مواد غذایی انجام دهند.

مدیریت حیوانات

- [دست اندر کاران امور دام] را به رعایت استانداردهای ایمنی ، به ویژه برای واردات دام زند الزام و تشویق نمایید.
 - فضای کافی در محوطه های مخصوص [دام] برای پیشگیری از ازدحام و هجوم حیوانات و همچنین پیشگیری از ازدحام غیر بهداشتی در محل کشتارگاه تعبیه نمایید.
 - حیواناتی را که مریض به نظر می رسند ذبح نکنید و فضایی خاص قرنطینه و جداسازی حیوانات مشکوک [به بیماری] را برنامه ریزی کنید.
 - بررسی های دامپزشکی کافی را بر روی دام زنده به منظور کاهش شیوع عفونت و بیماریهای مشترک دام و انسان به انجام رسانید.
- همیشه حیوانات را از مبادی رسمی قابل اعتماد تهیه نمایید.

امکانات پردازش [و آماده سازی]

- [افراد را] تشویق به خودداری از کشتار [دام] در منزل نموده و تعداد یا ظرفیت امکانات کشتارگاه را تقویت کنید تا مشوقی برای اقدامات بهتر و رعایت استانداردهای ایمنی و دوری جسمی ، هم برای عموم و هم برای کارمندان اطمینان حاصل کنید.
- تاسیسات و تجهیزات کشتارگاه باید به درستی نگهداری و ضدعفونی شوند. بازرسی از تاسیسات باید بطور منظم و مطابق با استانداردهای لازم انجام شود.
- اطمینان حاصل کنید که کارکنان فاصله گذاری فیزیکی، بهداشت دست و اقدامات لازم تنفسی مناسب را رعایت می نمایند و در هنگام آماده سازی حیوانات اقدامات حفاظتی مناسبی را انجام می دهند. کارکنان باید از نشانه ها و علائم COVID-19 آگاه باشند.
- مدیریت پسماند برای محصولات جنبی استفاده نشده حیوانی باید در محل انجام پذیرد و در صورت آلودگی یا شیوع آن ، باید [در محل پردازش و آماده سازی دام] برنامه شرایط اضطراری وجود داشته باشد.

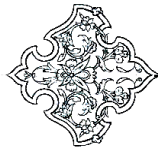

محل عرضه

- زیرساخت های اساسی برای بهبود وضعیت بهداشتی از جمله سرویس بهداشتی و دستشویی ، تأمین آب ایمن ، دیوارها و کفهای قابل شستشو و زهکشی [برای خروج آب و پساب] را فراهم کنید.
- از بهداشت غرفه ها و تجهیزات اطمینان حاصل کنید.
- از جمع آوری مواد زائد از جمله ضایعات جامد و مایع اطمینان حاصل کنید.
- به طور مرتب حداقل روزانه یک بار پسماندها را از محل عرضه دور نمایید.
- بازار و محل عرضه گوشت را در برابر آلودگیها [و عوامل] محیطی از جمله باران ، نور خورشید ، گرد و غبار ، حشرات ، جوندگان و حیوانات دیگر محافظت کنید.

نذورات

هنگامی که خیرین گوشت را توزیع می کنند، لازم است اقدامات فاصله گذاری فیزیکی انجام پذیرد و [تنها] یکی از اعضای خانه برای انجام، سفارش قربانی [و توزیع گوشت] و ترجیحا از طریق نهادهای متمرکز اقدام نماید. برای جلوگیری از [شکل گیری] تجمعات شلوغ [و ازدحام] در ارتباط با توزیع گوشت ، از نهادها و موسسات متمرکز استفاده کنید ، که باید در کل چرخه (جمع آوری ، بسته بندی ، ذخیره و توزیع) فاصله گذاری فیزیکی را رعایت کنند.

1. “Festival of the sacrifice” in Arabic. Also known as Eid Qurban
2. Muslims around the world slaughter an animal – a goat, sheep, cow or camel – during Eid al Adha.
3. World Health Organization. Transmission of SARS-CoV-2: implications for infection prevention precautions. Scientific brief, 9 July 2020. <https://www.who.int/publications/i/item/modes-of-transmission-of-virus-causing-covid-19-implications-for-ipc-precaution-recommendations>
4. World Health Organization. Disease Outbreak News, Archives by disease. <https://www.who.int/csr/don/archive/disease/en/>
5. World Health Organization. Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard. <https://covid19.who.int/>
6. World Health Organization. Practical considerations and recommendations for religious leaders and faith-based communities in the context of COVID-19 – publication, risk assessment tool, decision tree, 2020. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance-publications>
7. World Health Organization. Advice on the use of masks in the context of COVID-19. Interim guidance, 5 June 2020. [https://www.who.int/publications/i/item/advice-on-the-use-of-masks-in-the-community-during-home-care-and-in-healthcare-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)-outbreak](https://www.who.int/publications/i/item/advice-on-the-use-of-masks-in-the-community-during-home-care-and-in-healthcare-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-(2019-ncov)-outbreak)
8. World Health Organization. Clinical management of COVID-19. Interim guidance 27 May 2020. <https://www.who.int/publications/i/item/clinical-management-of-covid-19>
9. “Cover your mouth and nose with your bent elbow or tissue when you cough or sneeze. Then dispose of the used tissue immediately and wash your hands. Avoid touching eyes, nose and mouth.”
10. World Health Organization. Cleaning and disinfection of environmental surfaces in the context of COVID-19, 2020. <https://www.who.int/publications/i/item/cleaning-and-disinfection-of-environmental-surfaces-in-the-context-of-covid-19>
11. FAO. Guidelines for slaughtering, meat cutting and further processing, 1991. <http://www.fao.org/3/t0279e/T0279E00.htm>
12. World Health Organization. A Guide to Healthy Food Markets, 2006. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43393/9241593938_eng.pdf?sequence=1

مركز مطالعات و برنامه ريزي شهري تهران

مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر

تهران